Stoppa miljardslöseriet – Nej till ny kärnkraft

På riksdagens bord ligger nu Tidö-regeringens lagförslag om statliga subventioner till ny kärnkraft. Den 21 maj är det omröstning. Lagen ger regeringen fria händer att skriva avtal med företag som vill bygga ny kärnkraft. Det är generationslånga avtal där företagen garanteras lönsamhet genom statliga lån och lägstapris för producerad el.

Lagförslaget föregicks av en utredning ”Finansiering och riskdelning vid investering i ny kärnkraft”. I utredningen finns mycket optimistiska beräkningar av vad ny kärnkraft i Sverige kommer att kosta. Utredningen skulle räkna på två fullstora reaktorer men blev tvungen att räkna på fyra för att få ihop kalkylen för ett nytt avfallsförvar.

Utredningen beräknade kostnaden per verk till 100 miljarder och byggtiden till 10 år. Inga pågående eller nyss klara kärnkraftsbyggen i västvärlden har hållit sig inom de ramarna. Det handlar om flerfaldiga fördyringar och minst dubbla byggtiden. Enligt utredningen skulle lån upp till 600 miljarder inte påverka statsfinanserna nämnvärt. Nu har förutsättningarna för statsfinanserna ändrats i grunden. Vi står inför en omfattande upprustning av försvaret och därtill ett tull- och handelskrig som kan påverka ekonomin i stort.

För att få lönsamhet i ny kärnkraft räcker det inte med billiga statliga lån. Det måste också finnas en prisgaranti för den producerade elen kom utredningen fram till. Elkunderna, både hushåll och näringsliv, ska betala en extra skatt för att finansiera en elprisgaranti. I utredningen räknade man med att producenten måste få minst 80 öre per kWh. Elpriset i södra Sverige låg 2024 i snitt på 50 öre per kWh. Prisgarantin för kärnkraftsbolagen ska gälla i 40 år från driftstart! Det blir våra barnbarn och barnbarnsbarn som får leva med garanterat dyr el.

Nästan alla remissinstanser, utom de som på ett eller annat sätt har ekonomiska intressen i kärnkraft, har förödande kritik mot förslaget. De tekniska högskolorna pekar på att utredningen helt saknar analys av möjliga alternativ. Det finns heller inte något stöd för påståendet att ny kärnkraft är nödvändigt för att möta ett framtida svenskt elbehov. Statens egna myndigheter ifrågasätter beräkningarna och samhällsnyttan och pekar på att en massiv kärnkraftssatsning kan tränga undan investeringsviljan i förnybara kraftslag.

Regeringen har inte tagit till sig något av kritiken utan har som enda fokus att få till ett avtal om ny kärnkraft innan mandatperioden är slut. På så sätt blir det svårt, eller åtminstone väldigt dyrt, för kommande regeringar att ändra energipolitiken.

Regeringens kärnkraftsdrömmar har noll vetenskaplig grund. De kommer snarare från ett världsomfattande påverkansarbete från en krisande kärnkraftsindustri. Branschorganisationen World Nuclear Association har många tentakler ute. Bland annat driver de kampanjorganisationen Net Zero Nuclear som ligger bakom deklarationen Triple Nuclear Energy Under förevändning att nå Parisavtalet om max 1,5 graders uppvärmning har man som mål att tredubbla världens kärnenergikapacitet fram till 2050.

Målet är inte ens teoretiskt möjligt att nå. I dagsläget finns ca 400 kärnreaktorer i drift i världen. Även om de nya reaktorerna är större så skulle det behövas ca 600 nya plus 100 som ersättning av uttjänta verk. På 25 år innebär det 28 färdiga reaktorer årligen. Förra året färdigställdes 5.

Ebba Bush har utan eftertanke kastat sig i famnen på kärnkraftsindustrin och sprider nu budskapet att det är kärnkraft som ska frälsa världen från allt ont.

Det finns flera vetenskapliga rapporter som visar att Sverige har goda förutsättningar att klara sin el- och effektförsörjning utan ny kärnkraft. Alternativen vattenkraft, vind- och solkraft, kraftvärme mm, tillsammans med energieffektiviseringar, utbyggd lagringsteknik och flexibilitet ger oss både billigare el och en snabbare omställning. (Göransson och Johnsson, Chalmers 2023, Ny och Prieto Beaulieu, BTH 2024)

Den massiva kärnkraftssatsning som det föreliggande lagförslaget innebär står också i strid med de energipolitiska målen. Regeringen säger sig vilja se en kostnadseffektiv energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat. Kostnadseffektiviteten i ny kärnkraft är kraftigt ifrågasatt. Hantering av radioaktivt material innebär alltid en risk för hälsa och miljö. Klimatomställningen kräver kraftfulla åtgärder nu, inte om 15-20 år när de första reaktorerna möjligen kan vara i drift.

Sverige förtjänar en energipolitik som är förankrad i verkligheten och som är ekonomiskt och miljömässigt hållbar. Vi uppmanar Sveriges riksdagsledamöter att låta fakta, långsiktighet och ansvar för framtida generationer vägleda beslutet om finansiering av ny kärnkraft.

Lars Broman
Manifestationen Stoppa miljardslöseriet – Nej till ny kärnkraft!